

S. D. P. S.
Lot 1 Springvale Road
Bangholme 3175

Leto XIII ^v Št 52
Marec 1993

**VAŠA DOMACA TURISTICNA AGENCIJA
DONVALE TRAVEL**

1042/1044 DONCASTER ROAD,
EAST DONCASTER, VIC. 3109
TEL: 842 5666 (ALL HOURS)

Obiščite našo pisarno ki ima lastni prostor za parkiranje. Po želji pridemo tudi na vaš dom. Z nasveti pri načrtovanju in pri urejevanju Vašega potovanja po Australiji ali preko morja (pri nabavi potnih listov, viz . . .) Vam je na uslugo:

Private car park available. We also come to your home if you desire. Regarding any aspect of your travel requirements. Overseas, Interstate, Cruises, Hotels (Passports, Passport photos, Visas, all travel documents etc . . .)
Contact:

Eric Ivan GREGORICH

DONVALE TRAVEL SERVICE

1042/1044 DONCASTER ROAD,
EAST DONCASTER, VIC. 3109
TEL: 842 5666 (ALL HOURS)

Lic. No:
30218

Ime GREGORICH je med viktorijskimi rojaki že od leta 1952 dobro poznano in na uslugo vsem, ki se odpravljajo na potovanje.

Phone: 801 3419

JOŽE KRNJAK

PAINTER & INTERIOR DECORATOR

WALL PAPER HANGING
ALL TYPES OF TILING

**22 CLARENCE ST.,
WANTIRNA SOUTH**

DISTINCTION PRINTING PTY. LTD.

Lastnik Simon Špacapan

Tiskarna za
brošure, knjige in barvna dela

164 Victoria Street, Brunswick 3056
Telephone: 387 8488

Phone: 544 8466

E. Z. OFFICE MACHINES

Emil Zajc je zastopnik
ADLER IN OLYMPIA

*Pisalnih strojev. Prodaja, nakupnina
in vsako vrstno popravilo zelo
natančen strokovnjak.*

1475 Centre Rd., Clayton

Dnevno sveža jajca
lahko dobite pri
vašem rojaku.

Alma Augustin Postregna

LOT 1 CHAPEL RD., KEYSBOROUGH
PHONE: 798 2853

BULLETIN ☆ ☆ ☆ NOVICE

GLASILO

SLOVENSKEGA DRUŠTVA

PLANICA SPRINGVALE

UREDNIKA

META LENARČIČ

TISK IN PRIPRAVA LOJZE KOVAČIČ

POZDRAVLJENI DRAGI ČLANI IN PRIJATELJI "PLANICE"

"Štefanovanje" in novoletni prazniki so minili v lepem vzdušju. Čeprav je takrat že kar precej toplo, se nam je zdelo, da smo vse skupaj nekam lažje prebili kot druga leta. Poletje nam je bilo res naklonjeno.

Vsi smo si privoščili malo letnega dopusta, tako, da so šele balinarji konec januarja prišli nazaj z malo večjo planiško tradicijo.

6. in 7. feb. 93. se je vršila v slovenskem klubu "Ivan Cankar" Geelong, dvodnevna konferenca pod okriljem SSOV "Pot do složnosti". Namen te konference je bil, da se izbere odbor, ki bo deloval in zastopal vse Slovence širom Australije. Za zaključek je bila tudi zabava z kulturnim programom. Ta dan je bil zgodovinsko pomemben in v dobrobit vseh Slovencev v Australiji.

Pripravljali smo se zopet na "Pustni ples". Ker človek vzame te plese že kot tradicionalne, ne pomisli, da se lahko zgodi tudi kaj drugače. Obisk sam je bil kar zadovoljiv, samo "mašker" pa razen ENE - nobene druge! Zelo zanimivo, kako se ljudje radi zanašajo drug na drugega. Bo pa drugo leto mogoče spet bolj živahno!

Pred kratkim smo imeli tudi nekaj slabih novic. V štirinajstih dneh so nam dvakrat vlomili v bar - skladišče in odnesli precej pijače in pa polomili roletu pri baru. Takoj smo poskrbeli za določeno varnost in napeljali luči na parkilišče. Upam, da smo zaustavili te nasilneže za vedno.

Pričela se je tudi slovenska šola, ki bo kot po navadi pod vodstvom ga. Lucije Srnec in Lidiije Lapuh. Vsi ste vabljeni!

V zadnji št. "Novic" je zopet prišlo do napake. Nenamerno sem izpustil ime prvega predsednika Planice. Kot prvi ali zadnji mu to ne bo nihče vzel. Še lepše pa bi bilo, če bi se še kdaj oglasil in nam še priskočil na pomoč katero mnogokrat potrebujemo. Gospod Martin Uršnik pa brez zamere.

Zadnjo nedeljo smo imeli na zemljišču tudi čiščenje. Dela je vedno za vsakogar dovolj. Zato ste vsi vedno vljudno vabljeni!

V imenu odbora Vam dragi člani želim vesele "Velikonočne" praznike, pa se vidimo na "Velikonočni" ponedeljek na Planici.

Peter Lenarčič
Predsednik.

POROČILO LOVSKE IN RIBIŠKE DRUŽINE.

Lovci in ribiči Planice

Prazniki so za nami, povrhu je bila pa še taka vročina, da v tem času lovci kar malo bolj počivamo. Da pa nismo popolnoma zaspali, smo si pa ravno na Sv. Valentina dan 14. feb. organizirali piknik v naravi pri družini Toneta in Milke Knap. Zbralo se nas je okoli 60. Pekli smo prašička na ražnju, katerega sta podarila gospodarja. Naj se takoj zahvalim za tako darilo, ki je vsem pošteno teknil. Poleg tega nam je Milka posodila še vso posodo in kar smo "pozabili" doma. S seboj smo imeli dovolj tekoče hrane - za ostalo pa KAJ? Hvala prav za vse. Enako tudi Janezu Kotniku in njegovemu prijatelju Jožetu, ko sta začela s pripravo prašiča že ob 6 uri zjutraj, da je bil do popoldneva lepo zapečen. Hvala tudi vsem, ki ste prišli, saj dan je bil čudovit.

Sedaj pa še nekaj o naših strostrelcih. 21. feb. 93. smo za letošnjo sezono imeli prvo zvezno tekmovanje pri "Veselih lovcih" v St. Albansu. Kot po navadi smo spet imeli malo smole. Takole smo se plasirali v skupnih točkah.

1. "Veseli lovci"	756 točk
2. S.D. Melbourne	745 "
3. Geelong	731 "
4. S.D. Planica	699 "

Posamezno z naslonom:

Posamezno prosto:

1. Planica, F. Toplak	49 točk	1. "Veseli lovci", J. Saitz	49 točk
2. "Veseli lovci", J. Saitz	48 "	2. Geelong, A. Kirm	35 "
3. Geelong, M. Luzar	48 "	3. S.D.M. F. Mikovec	30 "
4. S.D.M., L. Krainc	46 "	4. Planica, K. Pavel	17 "

V zadnji številki "Novic" sem pozabil omeniti, ko je lansko leto Peter Lenarčič ustrelil jelena, da smo lovci potem odkupili njegovo trofejo za Planico, katera sedaj visi na levem stebri v glavni dvorani. Odločili pa smo se za to nabirko 30. okt. na kampingu v "Knockwood Resesrv". Darovalci so bili sledeči: \$100. - E. Lagonder in J. Rozman, \$50. - Z. Abram in D. Zadkovič, \$25. - K. Pavel, J. Ferčak, J. Rotar, \$20. - L. Kos, O. Verdenik, V. Lenko, F. Toplak, I. Vesel, \$10. - S. Lešnjak. Hvala vsem in se kmalu vidimo na streliščih na Planici.

Starešina Valentin Lenko.

Lovski piknik na farmi Toneta in Milke Knap. Za njuno dobroto so jima lovci poklonili majhno darilo v zahvalo.

*Lovski piknik v "Knockwood Reserve" še lansko leto. Dobre volje in
lepega vremena nikdar ne zmanjka pri lovcih.*

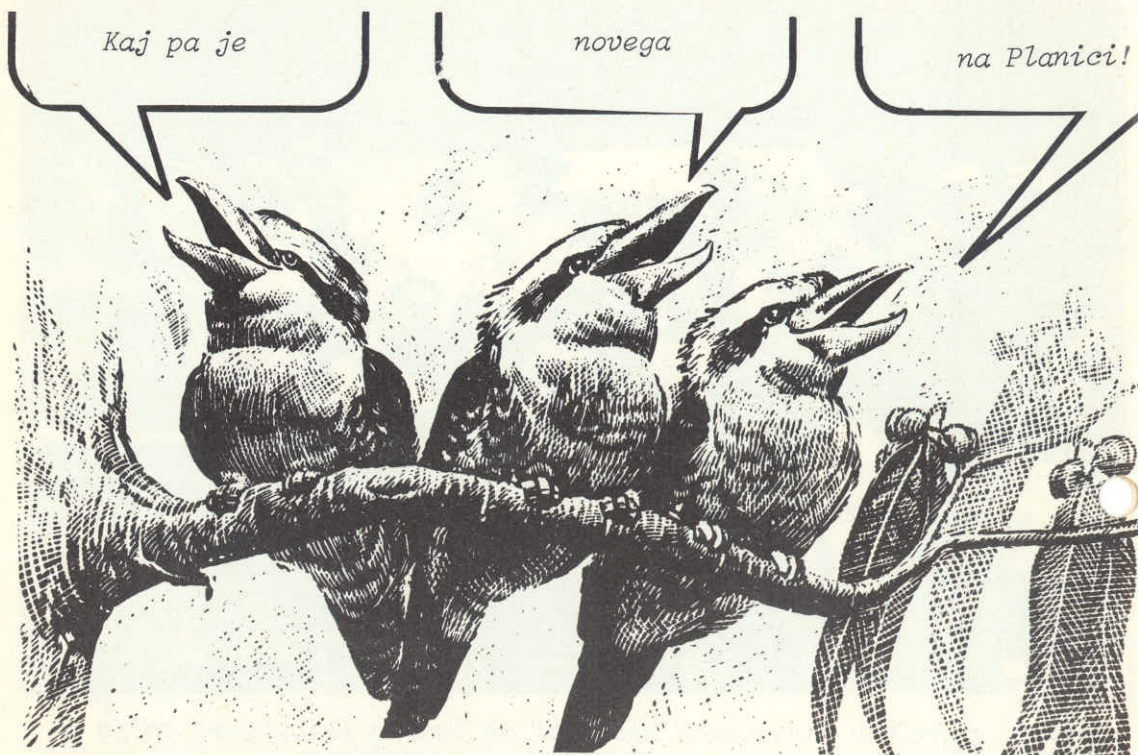
VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

ŽELI VSEM SVOJIM ČLANOM IN
PRIJATELJEM

ODBOR S.D.

PLANICA

V Geelongu letos so presenetili navzoče zopet naši pevci "Lovski kvintet Planice".

BALINARSKE NOVICE

Božični in novoletni prazniki so že krepko za nami. Upam, da ste imeli prijetne počitnice, ter se zdravi in zadovoljni vrnili nazaj na svoje domove.

Običajno je po praznikih na baliniščkih precej mirno. Šele 31. januarja smo imeli balinarsko tekmovanje "Australia day long week-end" za "Planica cup". Povabili smo vsa društva iz Melbournea. Dan je bil zelo naporen, saj se je temperatura čez dan krepko dvignila. Že samo zaradi tega smo pričeli z tekmovanjem ob 8. uri zjutraj, pa vse do 8. ure zvečer. Gospodinje so pripravile za vse okusno kosilo. Hvala ženske in pa še vsem tistim, ki so pomagali v baru na baliniščkih in seveda še vsem tekmovalcem. Lahko vam povem, da za ta "Planica cup" se zelo resno pripravljamo. Po vsem tem, pa so nam ga "Jadrančani" skolaraj odnesli, "Istrijanke" pa ženskam. Ta dva kluba sta že dvakrat za poredoma dobila ta pokal. Samo še eno leto pa bo prenosni pokal potem njihov.

Za letošnji "Cup Planica" so se uvrstila z predkončnimi rezultati sledeča društva:

Moški:

1. "Istra"
2. S.D. Planica
3. S.P.S.K. Jadran
4. "Istra"

Ženske:

1. S.D. Planica
2. S.P.S.K. Jadran
3. "Istra"
4. "Istra"

Vsem zmagovalcem še enkrat čestitam, ostalim pa, ki ste se udeležili tega tekmovanja za "Planica cup" pa ne pozabite na nas kadar vas bomo potrebovali v bodoče.

Balinarska sezona za leto 1993 se bo zopet kmalu odprla. Že vnaprej naprošam vse igralce, da si zabeležite vse pomembne datume. V slučaju, da se kdo ne more udeležiti v pravem času, naj takoj sporoči športnemu referentu.

V letošnji sezoni so na sporedu sledeči igralci:

Dvojka:

A. Grlj
M. Franetič

Trojka: 1

F. Šabec
D. Erzetič
M. Smrdelj

Trojka: 2

S. Mohorovičič
V. Katič
L. Kovačič

Rezerva: Z. Penko

Rezerva: F. Kinkela

Ženske:

S. Franetič

J. Erzetič

V. Vlah

N. Štrancar, rezerva: L. Bergoc

Spored tekmovanj: 21.2.93. Geelong; 7.3.93. S.D.M.;
28.3.93. S.D. Planica; 25.4.93. Jadran;
16.5.93. Istra.

Letni balinarski ples bo v "Istri" 22.5.93. Vsi vljudno vabljeni. Letos so se tudi vsi športni referenti odločili, da se naredi za konec balinarske sezone BBQ in ta pripada "Istri" na nedeljo 27. maja 93. Hrana bo \$5.00.- po osebi. Zavrteli pa se boste lahko ob zvokih "Plave noči". Tudi za to zabavo ste še v naprej vabljeni!

Za konec pa vas še resno naprošam, da prihajate redno na trening, ker brez tega ne moremo kaj dosti pričakovati. Balinišča so odprta vsak petek in nedeljo popoldne.

Letos bomo tudi igrali prijateljsko proti "Italo-Australian". Datum je še določen. "Italo" proti S.D. Planica 27.6.93. v Dandenongu. S.D. Planica proti "Italo" 11.7.93. doma. Za to tekmovanje potrebujemo veliko igralcev. Napišite vaše ime na oglasno desko čim prej. Za enkrat naj končam, pa prejmite vsi lepe pozdrave in se vidimo na baliniščih.

Športna referenta: L. Kovačič in F. Šabec.

Tudi na letošnjem "Silvestrovanju" na "Planici" je bilo kar lepo število naših rojakov iz domovine.

PUST NA "PLANICI"

Praznovanje "Pusta" pa je bilo letos na "Planici" eno najbolj žalostno obiskanih prireditev. Tako pride, ko se ljudje zanašajo eden na drugega. Nazadnje pa nič! Upam, da bi za drugič veljalo medsebojno sodelovanje. Ni lepšega kot vesel, pisan večer "mašker" saj za tistih nekaj ur človek pozabi na dnevne skrbi in težave. Še ljudski pregovor pravi: "Pustne šeme, krofi, bobi in norčav obraz". Bili smo že čisto obupani, pa nas je malo pred polnočjo presenetila samo ena "maškara", "Kurent". No, ni bilo kakor bi moralo biti, upajmo, da bo bolj veselo drugo leto!

Pri družini J. Cevca so dobili novi naraščaj. Zdravja mali deklici, sreče očku in mamici, stari mami Kati in staremu atu Toniju pa bo v veliko veselje. Čestitamo!

Lenti Lenko je praznoval svoj 21. rojstni dan. Da bi Ti ključ življenja odprl vrata vsemu kar si v življenju najbolj želiš. To Ti želimo tudi vsi mi iz "Planice".

V Avstralijo so že prispeli "Koledniki". Več o njihovem nastopanju in bivanjem med nami pa v drugi št. "Novic".

Na zadnjem "Pustnem plesu" je praznovalo kar nekaj naših članov svoje rojstne dneve. Najbolj častni je bil seveda od g. Jožeta Dekleva. Kar 70 let se mu piše, pa ne vem kam jih je skril? Tudi ostali zgledajo nekam tako mladostni! Saj pregovor pravi! "Za vsakim mo-
em je še bolj pomembna žena"! Med vsemi temi moškimi pa je tudi Olga Mazlo. Za njen praznik je delala ves večer v kuhinji. Zaslužila si je torej dvojno pohvalo. Čestitamo vsem in še veliko osebne sreče v bodoče.

UCENCI SLOVENSKE SOLE " PLANICA "

Šola na S.D.Planica se je pričela 21.feb.93. To so učenci, ki želijo ohraniti materin jezik. Učenci še vedno prihajajo, kar je zelo lepo. Več nas je, lepše se imamo in prostora je še. Samo pogledjte kako se vsi lepo držijo, zgleda, da ga. Lucija in Lidijsa nista tako strogi, kot mogoče izgledata!

Samo pogledjte kako se vsi lepo držijo. Zgleda, da so vsi zelo zadovoljni in tako je tudi prav.

Na sliki pa so: Robert Pintar, Anton Smrdel, Paula Smrdel, Anže Toplak, Kristina Mesarič, učiteljice - ga. Lucija Srnec in Lidijsa Lapuh, Janez Mesarič in Robert Mesarič.

Lucija Srnec.

**Na podbudo odbora S.D. Planica - kratka obrazložitev glede
štipendije za leto 1993/94**

1. Odbor SSOV obvešča, da z letošnjim letom prvič organizira nudi štipendijo študentom v višini £1000.- letno za dobo treh let. So pa določeni paragrafi po katerih se bodo morali študentje držati.
2. Štipendija bo na razpolago vsakemu študentu "Victorian State Secondary" šole, kateri bo završil njegovo ali njeno V.C.E. v 1993 in, da ima namen študirati v višjih šolah v letu 1994.
3. Prosilec mora biti slovenskega izvora.
4. Prosilec bo postavljen pred komisijo, katera bo potem izbrala dotičnega za dobitelja štipendije. Kasnejše prijave se ne bodo upoštevale.
 - 4.1. V.C.E. spričevalo in kopija tega se mora predložiti komisiji že pred samim sestankom.
 - 4.2. Študentovsko trenutno sodelovanje na kateremkoli polju slovenske kulture.
 - 4.3. Študentovska prostovoljna zmogljivost- se vključevati v slovensko družbo v dobi te štipendije.
 - 4.4. Finančno stanje študenta in njegove družine.
 - 4.5. Mogoče kakšne stvari s časoma postanejo po potrebi spremenjene.
5. Pregled fonda za naslednje leto in dobo treh let, bo postalo redno delo komisije.
 - 5.1. Študentovski napredek (akademski) v preteklem letu.
 - 5.2. Da študent nadaljuje z izbranimi študijskimi predmeti.
 - 5.3. Da se je študent resno ukvarjal na slovenskem kulturnem polju v preteklem letu.

- 5.4. Da se študent dostojno obnaša.
6. Če, se komisija ne strinja z obnašanjem in delom študenta po paragrafu 5., ga lahko takoj izključi nadaljnega študija.
7. Vplačana šolnina bo direktno na študenta.
8. Odbor ima tudi določena pravila-
- 8.1. Spremeni rok in pogoje štipendije.
- 8.2. Na predlog komisije se lahko vsako leto štipendija tudi zmanjša.
9. Na predlog komisije pa se lahko podaljša rok štipendije.
9. To so glavna vprašanja in pravila za vsakogar, ki bi se počutil, da jim lahko odgovarja. Starši, pogovorite se z sinom ali hčerko. Ni treba biti nikogar sram ali kaj podobnega. Možnost je končno tukaj in jo izkoristite, če ne letos pa potem drugo leto.

Za podrobnejše informacije pa se obrnite na naslov:
The Secretary, Council of Slovenian Organizations of Victoria,
PO Box 79, Rosanna 3084.

M. L.

Slovensko Društvo "PLANICA"
vas vljudno vabi na
"VELIKONOČNO ZABAVO"

ki bo v Ponedeljek 12-4-1993 z pričetkom
ob 3.00 uri popoldne
v klubskih prostorih "Planice"
Lot 1 Springvale Road, Bangholme 3175

igrajo "VESELI SLOVENCİ"
vsi vljudno vabljeni na ta prelepi jesenski
popoldne. Tudi velikonočni zajček nas bo obiskal.

Zahvala radijskem napovedovalcem radia SBS.

Od takrat, ko nas je pot pripeljala v našo drugo domovino, stremimo za tem, da se slovenska beseda in pesem redno ohranja. Leta smo to besedo in pesem razvijali in oživljali v slovenskih klubih, v letu 1975. pa smo ob ponujeni priložnosti dobili mesto na radiu za 15 minutno slovensko radijsko oddajo.

Za to delo imata največ zaslug Ivo in Helena Leber. Seveda so se jima čez leta pridružili še mnogi sodelavci - tudi mladina. Zanjih deset in nekoliko več let so bili pa redni napovedovalci še Eli Rizmal, Derry Medison in še versko središče Kew-za vse slovenske poslušalce radia SBS v Melbournu prijetne ure poslušanja. Helena je bila vrsto let tudi koordinatorka te slovenske radijske ure, za kar sem prepričana, ni bilo lahko delo. Leta so prinesla marsikaj zanimivega, veliko dobrega, nekaj slabega v veliki večini pa koristnega za vsa-kogar kateremu slovenska beseda nekaj pomeni. Torej leta so se tako stekla za Heleno in Ivota Leberja pa še za Derrya Medisona. Naj Vam leta dela na radijskih valovih ostanejo v lep spomin na vso to preteklost. Poslušanje slovenskih oddaj v naprej, naj Vam bo v veselje in ponos, da ste tudi Vi pripomogli k obstoju le teh. Bodočnost pa naj Vam bo naklonjena v duhu sreče in ljubezni med seboj, med nami in vsemi Slovenci tukaj na petem kontinentu.

Meta L.

Na začetku novega veka, v 16. stoletju, je Evropo pretreslo mogočno gibanje za prenovo krščanstva in Cerkve. Ker je Cerkve tedaj neomejeno obvladovala vse duhovno življenje, je to gibanje, ki je dobilo ime reformacija, v bistvu pomenilo zahtevo po prenovi celotne družbe. Toda okosteno cerkveno središče v Rimu se je reformam upiralo in »protestanti«, »ugovarjalci«, so ustanovili vrsto novih cerkva, neodvisnih od rimskega papeža. Nekateri za spremembe zagreti vladarji in meščanstvo so jih podpirali, staremu redu naklonjeni knezi in kralji pa so novoverstvo kajpak preganjali in po vsej Evropi je prišlo do vrste krvavih spopadov in dolgotrajnih vojn.

Tudi za naše kraje so bili to časi hudih preizkušenj. Leta 1508 so kranjski, štajerski in koroški deželni stanovi ocenili, da so Turki dotlej pobili ali odveliki iz naših dežel do 200.000 ljudi. Tej nadlogi so se pridružile še kuga, kobilice in potresi. Slovenski človek, predvsem kmet, je živel v hudih stiskah.

V nemškem cesarstvu, ki so mu bile podložne tudi slovenske dežele, je bil na čelu gibanja za versko prenovo menih Martin Luter, ki je pisal »o babilonski sužnosti cerkve« in »o svobodi kristjanov« ter spodbijal papeževo prvenstvo v cerkvi. Luteranska prizadevanja za vrnitev k prvotnim vrlinam krščanstva so se odrazila tudi v uvajanju domačega ljudskega jezika v cerkev, v cerkvene knjige in obrede. Tako je sam Luter z novim prevodom svetega pisma v nemščino in z drugimi knjigami in spisi prispeval k razvoju nemškega jezika. Luteranci v drugih deželah pa so gojili pisanje in tiskanje cerkvenih knjig v jezikih svojih narodov.

V slovenskih deželah se je luteranstvo pojavilo okrog 1520. Zajelo je vse sloje, tako meščanstvo in plemstvo kot nižjo duhovščino in kmete. Leta 1527 ga je deželni knez Ferdinand Habsburški prepovedal, vendar se je širilo naprej. Prvi mož slovenskega luteranstva je bil Primož Trubar, mlinarski sin z Rašice, ki je začel svojo dušnopastirsko pot leta 1530 v Loki pri Radečah, jo nadaljeval 1535 v Ljubljani, moral 1540 zbežati v Trst, se 1542 vrnil in postal kanonik v Ljubljani, pa moral 1548 spet pobegniti, tokrat na Württemberško v Nemčijo. Leta 1561 se je na povabilo kranjskih deželnih stanov vrnil v Ljubljano v zmagoslavnem sprevodu in postal superintendent slovenske protestantske cerkve. A že leta 1565 ga je deželni knez spet izgnal, v drugo je odšel v Nemčijo in poslej župnikoval v Derendingenu, kjer je umrl leta 1586.

Leta največjega vzpona protestantizma na Slovenskem pa se niso ujemala s Trubarjevim bivanjem tod. V Ljubljani, na primer, ki je bila že 1540 skoraj vsa trdno na protestantski strani, je bila še leta 1597 komaj ena dvajsetina meščanov katoliška.

V času od 1550 do 1570 je postala protestantska večina mest, od Metlike do Idrije, od Vipave do Celovca in Beljaka, od Radovljice do Novega mesta in Radgone. Tiste čase je slovenski jezik menda edino krat prestopil jezikovno mejo med družbenimi sloji navzgor: Primož Trubar govori o gornjeavstrijskih, tirolskih in drugih plemiških ženah, ki so se naučile slovenski in brale grajski služinčadi.

Trubar je med svojim prvim bivanjem na Nemškem v skrbni za širjenje čiste svetopisemske besede med Slovenci napisal leta 1550 prvi dve slovenski knjigi: Katekizem, »anu kratku podučeno s katerim vsaki človek more v nebu priti«, in Abecedarij, »ane bukvice, is tih se ti mladi inu preprosti Slovenci mogu lahko v kratkim času brati naučiti«. To je bil začetek obsežnega knjižnega dela slovenskih protestantov, s katerim so ti postavili temelje slovenski književnosti. Trubar sam je napisal še 22 knjig v slovenščini. Jurij Dalmatin, ki je prevedel vrsto nabožnih del in pesmi, je 1584 izdal »Biblijo, to je vse sveto pismo« in s tem uvrstil Slovence med narode, ki imajo to knjigo v svojem jeziku. Iz tesnih čumnat Primoža Trubarja in Jurija Dalmatina, Sebastijana Krelja, Adama Bohoriča in nemajhne skupine drugih slovenskih protestantskih piscev je prišla dolga vrsta izvirnih in prevedenih nabožnih knjig, prva slovenska slovnica, pesmarice nabožnih pesmi in obredni ter drugi cerkveni spisi v slovenščini.

S slovenskim protestantizmom se začne tudi slovenska šola. Trubar je že v Abecedariju klical »šulmojstre in vse, kir znate poprej brati«, naj »druge vučijo«. V svoji Cerkovni ordningi, zaradi katere je bil pravzaprav izgnan z Kranjskega, ker je de-

želni knez presodil, da Trubar posega v njegove pravice, je zahteval pravo slovensko ljudsko šolo. Protestanti so pripravljali tudi kmečke, trške in mestne šole. Vse to je za dolgo zamrlo, ko je v naslednjem stoletju val katoliške protireformacije odplaval te za čisto krščansko vero ter za domačo besedo zavzete ljudi in njihove knjige in spise iz slovenskih dežel.

V Ljubljani so protestanti postavili tudi prvo slovensko tiskarno. Janž Mandelc, začetnik slovenskega tiskarstva, je v njej natisnil devet slovenskih tiskov, nato pa je moral tudi on na tuje.

V delih slovenskih protestantov se prvič v naši zgodovini pojavijo v knjigah pojmi Slovenec, Slovan, slovenski jezik, slovensko jezikovno sorodstvo. Ta čas je postavil duhovne temelje slovenske narodne zavesti, ki je poslej kako dobo res samo životarila, vendar ni nikoli več zamrla.

SLOVENSKE DEŽELE V 18. STOLETJU
so razdeljene na vojvodine Kranjsko, Štajersko in Koroško ter gorisko grofijo, obmorska mesta in severna Istra pa pripadajo beneški republiki.

Kot se je Janez Vajkard Valvasor, ki je 1689 izdal svojo nemško »Slavo vojvodine Kranjske«, štel za Nemca in je Kranjsko prišteval še k nemškimi deželam, pa je avguštinski menih Marko Pohlin, po rodu Ljubljčan, leta 1768 s svojo »Krajsko grammatiko« naznanil novo dobo. V uvodu v to v nemščini napisano slovnico se je upr mnenjem, »naj se kranjsčina med učenimi ljudmi opusti in zatre«. Želel je, naj bi se mladina v latinskih šolah učila kranjsčine prav tako kot nemščine in obžaloval, da so na Kranjskem tudi Nemci, ki širijo svoj jezik na škodo slovenskega. Napisal je blizu 40 knjig, med njimi tudi razne poljudne, kot računico »Bukuvce za rajtengo«, priročno »Kmetom za potrebu in pomoč« ali razvedrilno »Kratkočasne uganke in čudne kunste iz bele šule«.

Pohlin je še razlikoval »Kranje« od »Vindov« ali »Vindišev« na slovenskem Štajerskem in Koroškem; to razlikovanje je izviralo iz večstoletne razdelitve slovenskega ozemlja na habsburške dežele oziroma vojvodine. Oporekati so mu začeli izobraženci, zbrani v drugem slovenskem duhovniškem krožku: janzenisti. Najvidnejši med njimi, sin kamniškega peka Jurij Japelj je na novo prevedel Sveto pismo (med letoma 1784 in 1804), naslanjajoč se na Dalmatinov protestantski prevod. S tem je bila odvrnjena nevarnost razcepitve malega slovenskega jezikovnega območja na kranjski, »vinski« in mogoče celo še koroški jezik ter ohranjena slovenska jezikovna enotnost.

Dokončno pa se je uveljavila vednost in zavest o Slovencih kot enotnem narodu v krogu posvetnih in duhovnih učenjakov, ki se je zbiral v Ljubljani od približno 1780 naprej okrog barona Žige Zoisa. Zois, po materi Slovenec in po očetu Italijan, je poddedoval poleg posestev na Brdu pri Kranju tudi rudnike in plavže na Gorenjskem ter železarsko trgovino in veliko palačo v Ljubljani, z vsem tem še kar uspešno gospodaril, obenem pa se posvečal literaturi, umetnosti in naravoslovju. V njegovi bogati knjižnici so se shajali slovnika Japelj in Kumerdej, pesnik, dramatik in zgodovinar Anton Tomaž Linhart, pesnik in novičar Valentin Vodnik, jezikoslovec Jernej Kopitar in drugi.

Vsi so bili za razvoj slovenske misli pomembne osebnosti, najvidnejši med njimi pa gotovo Anton Tomaž Linhart iz Radovljice, sin češkega priseljenca pletenarja in Radovljčanke. Ob prvi slovenski gledališki igri »Matiček se ženi«, ki jo pozna vsak Slovenec, je bil njegovo najpomembnejše delo v letih 1788 in 1791 izdani »Poskus zgodovine Kranjske in ostalih dežel južnih Slovanov Avstrije«. O »Kranjcih« pravi Linhart: »Narod, ki živi v južnem delu avstrijskega okrožja med Dravo in Jadranskim morjem, spada k velikemu značilnemu ljudskemu deblu Slovanov, je pa

po svojem jeziku in izvoru le ena in ista ljudska veja in ga le po naključju, čeprav zgodovinsko ne čisto točno, delijo v Kranje in Vinde.«

Linhartov »Poskus zgodovine...« velja danes za prvo sodobno slovensko zgodovino. Njegovo spoznanje o enotnosti slovenskega naroda je prenesel v znanstveno Evropo Jernej Kopitar, ko je leta 1809 izdal svojo znamenito »Slovnico slovenskega jezika na Kranjskem, Koroškem in Štajerskem«, prvo slovensko znanstveno slovnico. A tudi pri osnovnih znanjih se tedaj začenja samostojna slovenska pot: osnovna šola, ki jo uvaja Avstrija, je v začetnih razredih slovenska.

Dobro leto dni zatem, ko je Linhart umrl še ne štirideset let star, je bil po Zoisovem posredovanju premeščen s Pokljuke v Ljubljano mladi koprivniški župnik Valentin Vodnik, iz ljubljanske Šiške doma. In že naslednje leto, 1797, je začel izdajati prvi slovenski časnik »Lublanske Novice od vseh krajev celiga sveta«, ki ga je vsak teden celega sam napisal. »Drava, čigava je, Soča, čigava je, ga bomo vprašali, kdo jih če pit?« je rodoljubno pesnil Vodnik, prvi slovenski pesnik in avtor rajši poskočnih kot otožnih verzov, obenem pa tudi pisec vsakovrstnih poučnih knjig od kuharskih do porodniških, učbenikov in pratik, še ena pomembna osebnost, ki je izšla iz Zoisovega kroga.

To je bil tudi čas velikih sprememb za slovenskega kmeta. Najprej je cesarica Marija Terezija z »robotnim patentom« (1772) omejila tlako, deset let pozneje pa je cesar Jožef II. odpravil osebno podložništvo. Kmečki tlačan je postal osebno svoboden in to je omogočilo postopni nastanek slovenskega meščanstva. Z gospodarskim raz-

mahom pa so se slovenske dežele začele tudi narodnostno povezovati. Na trgovskih poteh iz Maribora v Trst, s Koroškega čez Ljubelj v Ljubljano, na Dolenjsko in na Reko ter drugod so popotni spoznavali kraje in ljudi enotnega jezika in skupnih navad. Ustvarjala se je zavest o povezanosti, skupnosti in enotnosti slovenskih dežel.

Tako se ob koncu stoletja, v katerem se na Slovenskem začenja pospešeni zgodnjekapitalistični razvoj, ko naglo narašča pomen rudarstva in fužinarstva, večjih delavnic in trgovine, začne uveljavljati tudi samozavestna misel o slovenskem narodu, sicer razdeljenem na cesarske dežele Kranjsko, Koroško, Štajersko in Goriško, vendar enotnem po duhu in jeziku. Slovenci spoznajo, da morajo čimprej stopiti v krog samosvojih evropskih narodov z uveljavljenim jezikom, z lastno prosveto, kulturo in znanostjo.

ILIRSKÉ PROVINCE

je ustanovil Napoleon oktobra 1809, ko je morala Avstrija odstopiti Francosom Kranjsko, Primorsko in zahodno polovico Koroške. Pridružil jim je še Hrvaško pod Savo, benečansko Istro in Dalmacijo z Dubrovnikom ter Boko Kotorsko. Po zlomu Napoleonevega cesarstva v Franciji so oktobra 1813 te dežele spet zasedli Avstrijci. Kratka francoska vladavina na naših tleh pa je vendar pomenila za Slovence stik z naprednejšim svetom in močno novo pobudo narodnemu prebujanju.

**Janez Rotar
Libero Sverko**

CONCRETE CONTRACTORJA

~~Phone: 547 2079~~

~~Phone: 764 5248~~
or 791 1647

~~12 ROMILLY CRES. MULGRAVE~~
3 FILMER CRT., ROWVILLE 3178

Phone: 543 5663

Z. ABRAM

**Delcom Engineering
& Tooling**

**FACTORY 9/26-30 HOWLEYS RD.,
NOTTING HILL 3168**

POLYFOAM

AUSTRALIA PTY. LTD.

26 Dandenong Street,
Dandenong, 3175

EXPANDED POLYSTYRENE

CUSTOM MOULDERS

Packaging, Sheets, Block,
Fruit and Fish Boxes

Telephone (03) 794 8320

FAX: (03) 791 1222

Phone: 569 9513

DARKO ERZETIČ

**ZA TERAZZO, MARMOR
IN CERAMIC PLOŠČICE**

L. & E. K. BAYSIDE PRINTING SERVICE

A FINE QUALITY PRINTING CO.

L/HEADS — INVOICE BOOKS — ENVELOPES
BUSINESS CARDS — PAMPHLETS — RAFFLE TICKETS
— ETC. —

WEDDING INVITATIONS OUR SPECIALTY

View our large range of Invitations

Day, Evening and Weekends

PHONE: 551 7451

and ask for Louis

Very Reasonable Prices

89 CLARINDA ROAD, OAKLEIGH SOUTH 3167

NAŠI PODJETNIKI IN STROKOVNJAKI

darko bencich
PHOTOGRAPHER

*For all your Photographic needs
Wedding & Engagement our Specialty
Very Reasonable Prices*

Frankston Phone: 789 8448

Joe Rozman TELEPHONE: 548 1808
Frank Rozman

F. & J. ENGINEERING PTY.LTD.
MOULD MAKERS—STEEL FABRICATORS

20 Bando Road, Springvale, Vic. 3171

KARLO ŠTRANCAR
PLESKAR

ŽELITE PREBARVATI HIŠO ALI
MENJATI ZIDNI PAPIR

Telephone: 569 8286

Phone: 585 0424
Private: 584 5297

Adam Mechanical Repairs

General Motor Repairs to all Makes and Models
Performance Tuning—V8 Motor Specialists
Servicing—Brakes—Clutches
Automatic Transmissions—All Modifications

Proprietor Adam Katic

Factory 1/6 Steele Court
Mentone 3194

793 1477

V.F.L.

793 1477

MASTER BODY WORKS P/L
265-267 PRINCESS HWY.
DANDENONG 3175

- MAJOR & MINOR SMASH REPAIRS
 - PRESTIGE CAR SPECIALISTS
 - ALL MAKES & MODELS
 - BODY JIGGING SYSTEM FOR ALL MAKES
 - INSURANCE WORK
- 12 MONTHS GUARANTEE**

A.H. FRANK KAMPUS 560 5219

Za nujno potrebo imamo tudi outh na razpolago.

